

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті визначено, що митна робота підприємства – це система заходів з організації раціональних відносин підприємства з митними органами, зарубіжними контрагентами та іншими інститутами держави. Обґрунтовано необхідність вдосконалення організаційної структури підприємств ЗЕД шляхом створення структурного підрозділу (відділу митної роботи), який би займався розв'язанням проблем, пов'язаних з митним оформленням, забезпечення митної безпеки та високої якості управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Ключові слова: підприємство, зовнішньоекономічна діяльність, митна діяльність, митна робота, організація.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток економічних процесів, що супроводжується інтернаціоналізацією господарських зв'язків, вимагає гнучкого реагування підприємств на ті зміни, що відбуваються. Тож успішне функціонування підприємств пов'язане, перш за все, з ефективним організаційним забезпеченням. Для господарюючих суб'єктів, які здійснюють зовнішньоекономічні операції, особливого значення набувають питання, пов'язані з організацією митної роботи. На жаль, на сьогоднішній день поняття «митна робота підприємства» не існує взагалі. Тому дане дослідження є актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [1, с. 295] являє собою процес взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності різних країн світу. На рівні підприємства мотивами здійснення ЗЕД є: розширення ринків збуту своєї продукції за межі країни з метою максимізації прибутку та реалізації інших інтересів, придбання необхідних сировинних ресурсів, технологій і обладнання, залучення іноземних інвестицій з метою модернізації виробництва, розширення експортного потенціалу і посилення конкурентних позицій на світових ринках [1, с. 295].

Структура управління ЗЕД відображає побудову системи управління в даній сфері, тобто органи, служби, апарат, що здійснює управління ЗЕД [2, с. 3]. Можна погодитись з М. М. Стефаненко [2, с. 4], що організаційна структура управління ЗЕД, як і внутрішньо фірмового управлін-

ня, повинна постійно розвиватися та вдосконалюватися, пристосовуватися до змін у зовнішньому середовищі і сфері управління, її форми і методи не можуть залишатися незмінними. Необхідність формування у структурі підприємств підрозділу, який би займався митною роботою, пов'язана з глобалізаційними процесами, що відбуваються у світі, потребою у компетентних фахівцях з питань митного оформлення та митних процедур.

У сфері зовнішньоторговельної діяльності істотний вплив на мінімізацію втрат учасника ЗЕД мають митні процедури. Будь-яка затримка в процесі митного оформлення та контролю неминуче тягне за собою не тільки втрачену вигоду підприємця через вимушений простій товарів і транспортних засобів, а й цілком конкретні і чималі збитки через необхідність оплати послуг посередницьких організацій митної сфери [3, с. 178].

Підприємець змушений оплачувати послуги митних брокерів, складів тимчасового зберігання (наприклад, зберігання товарів на складах тимчасового зберігання та в зонах митного контролю) і т.п. Можливі також втрати учасника ЗЕД внаслідок псування товару в період зберігання під час різного роду узгоджень і вирішення спірних питань.

Незважаючи на те, що питання зовнішньоекономічної діяльності підприємств досить широко розглядаються у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, проте відсутнє вивчення теоретичних і прак-

тичних аспектів організації митної роботи на підприємствах.

Тому **метою статті** є формулювання поняття «митна робота підприємства», обґрунтування необхідності її організаційного забезпечення, визначення функцій відповідної структурно-функціональної складової.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характер і масштаб впливу мит-

но-тарифного регулювання на рівень економічних, соціальних та інших процесів у житті держави, суспільства і кожного окремого підприємства досить очевидний. Основні функції і завдання, які вирішує механізм митно-тарифного регулювання зображені на рис. 1.

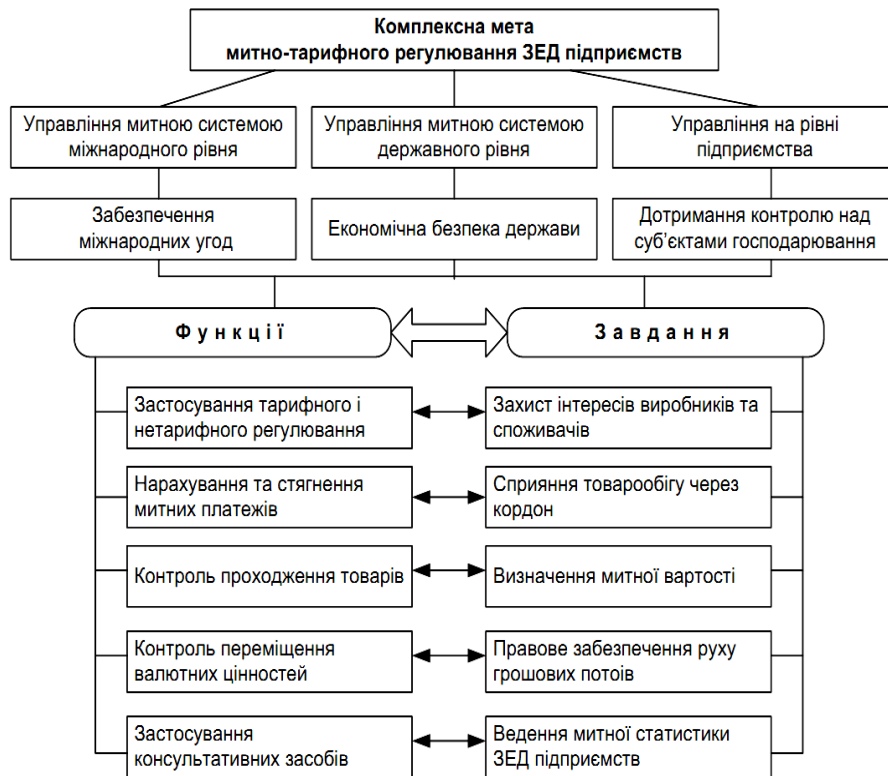

Рис. 1. Основні функції і завдання в загальному механізмі митно-тарифного регулювання ЗЕД підприємств

Джерело: [4, с. 112]

Через недосконалість митного регулювання або покупці змушені сплатити за товар більшу ціну, що не виправдано позбавляє їх частини доходу і зменшує сукупний платоспроможний попит, або учасник ЗЕД несе додаткові витрати, позбавляючись частини свого можливого прибутку [3, с. 154]. Отримання останньої в кінцевому підсумку є однією з головних цілей діяльності будь-якої комерційної організації, джерелом доходів її співробітників, а також джерелом доходів

державного бюджету і, як наслідок, джерелом фінансування соціальних, інвестиційних та інших державних програм.

Схема причинно-наслідкових зв'язків між станом митного регулювання, станом підприємства, станом економіки і рівнем життя населення країни представлена на рис. 2. Аналіз представлених причинно-наслідкових зв'язків ще раз доводить практичну необхідність вдосконалення митної роботи на самому підприємстві.

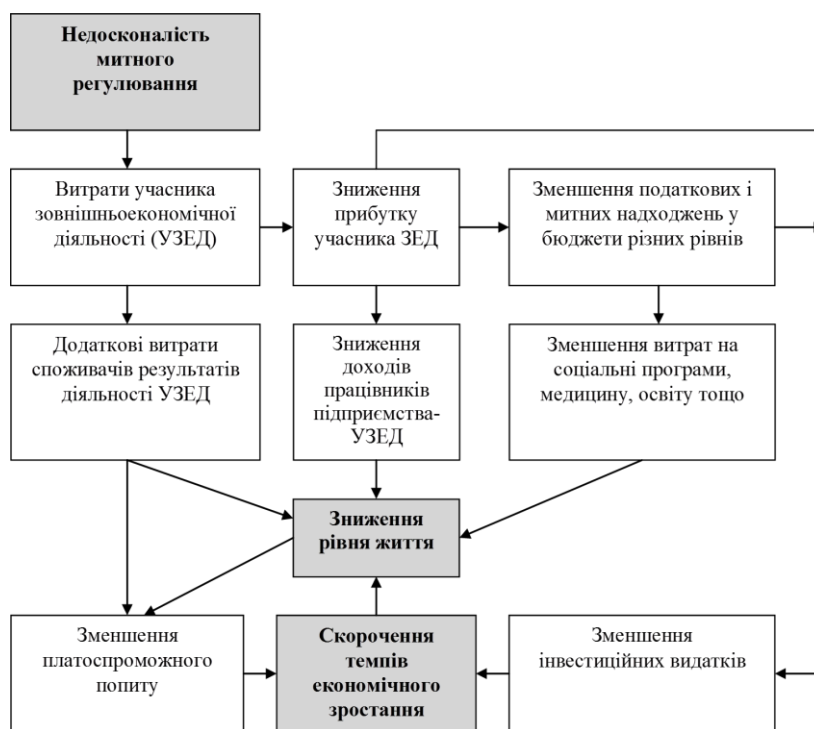

Рис. 2. Схема причинно-наслідкових зв'язків між станом митного регулювання, підприємства, економіки і рівнем життя населення

Джерело: [3, с. 155]

Задля формулювання поняття «митна робота підприємства» треба визначити сутність поняття «робота» взагалі. Робота – це [5]: а) діяльність людини, спрямована на створення цінностей або на задоволення потреб інших людей; б) функціонування будь-якої системи – механізму, біоценозу, організму або спільності, – а також її частини; в) діяльність, результати якої мають матеріальне вираження і можуть бути реалізовані для задоволення потреб організації і (або) фізичних осіб.

На підприємствах використовується поняття «фінансова робота», під якою розуміється [6, с. 13] система економічних заходів з визначення фінансових ресурсів в обсягах, необхідних для забезпечення виконання планів економічного і соціального розвитку підприємств, контролю за цільовим їх використанням.

Митну діяльність підприємства пропонується розглядати як комплекс економічних та правових відносин, що виникають між українськими підприємствами, митними органами та іноземними організаціями та підприємствами; це діяльність, спрямована на забезпечення стратегічних планів і прибутковості підприємства шляхом раціонального управління митною

складовою ЗЕД. Звідси митна робота підприємства – це система заходів з організації раціональних відносин підприємства з митними органами, зарубіжними контрагентами та іншими інститутами держави.

При здійсненні митних процедур у суб'єктів ЗЕД найбільш часто виникають такі основні проблеми [7, с. 284]:

- попадання суб'єкта ЗЕД під профілі ризику у автоматизованій системі аналізу і управління ризиками програмно-інформаційний комплекс «Інспектор-2006», з подальшим прийняттям митним органом заходів з мінімізації ризиків;

- попадання контракту або конкретної поставки товарів за контрактом під профілі ризику у автоматизованій системі аналізу і управління ризиками, з подальшим прийняттям митним органом заходів з мінімізації ризиків;

- відмова митного органу від прийняття контракту та (або) документів для митного оформлення;

- заборона митним органом ввезення товарів, транспортних засобів в Україну або вивезення товарів, транспортних засобів з України;

- затримка митного оформлення з додатковими витратами на зберігання товарів на складах тимчасового зберігання,

переоформлення документів, поділ товарної партії на окремі товари за їх видами та (або) найменуваннями тощо;

– огляд товарів, транспортних засобів, пред’явлених митному органу з додатковими витратами на навантаження-вивантаження товарів, відновлення товарного виду розкритих упаковок тощо;

– зміна митним органом заявленого суб’єктом ЗЕД коду товарів, транспортних засобів за Українською класифікацією товарів ЗЕД зі збільшенням нарахованих митних платежів;

– коригування заявленої митної вартості товарів, транспортних засобів зі збільшенням нарахованих митних платежів;

– вимога митного органу про подання суб’єктом ЗЕД додаткових документів;

– відмова митного органу від надання суб’єкту учаснику ЗЕД тарифних пільг (преференцій);

– відмова митного органу від надання учаснику ЗЕД пільг з ПДВ;

– призупинення випуску товарів при їх імпорті в Україну без дозволу правовласника товарних знаків на товарах;

– конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушень митних правил;

– штраф за порушення митних правил;

– документальні перевірки дотримання законодавства, які здійснюють митні органи після випуску товарів, з донарахуванням митних платежів.

Для розв’язання означених проблем, зменшення витрат, пов’язаних з митним оформленням, забезпечення митної безпеки та високої якості управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства взагалі доцільним є формування спеціального підрозділу, який би займався розв’язанням цих питань. На великих підприємствах це може бути відділ митної роботи, який би функціонально підпорядковувався начальнику відділу ЗЕД підприємства. На малих та середніх підприємствах достатнім є наявність у складі відділу ЗЕД підприємства спеціаліста з митної роботи.

Функції відділу митної роботи підприємства можна представити наступним чином:

1) стимулююча – сприяння зовнішньоекономічній діяльності підприємства; оптимізація митних і транспортних витрат

2) комунікаційна – систематизації та розширення інформаційної бази для прий-

яття рішень щодо митної діяльності підприємства; узгодження з митними органами необхідних документів; взаємодія з різними структурами щодо митного оформлення вантажів;

3) організаційна – підготовка документів для митного оформлення; митне оформлення вантажів; організація доставки вантажів;

4) контрольна – розрахунок і контроль митних платежів; контроль за дотриманням митних правил;

5) ризикова – управління митними ризиками тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Організація митної роботи підприємства недостатньо відображена у наукових роботах і здебільшого розглядається як одна з функцій відділу ЗЕД. Результатом вдосконалення організаційної структури підприємств ЗЕД шляхом приділення особливої уваги митній роботі, формування відповідного підрозділу, є підвищення ефективності митної діяльності підприємства, а саме зменшення витрат, пов’язаних з митним оформленням, та підвищення якості роботи підприємства.

Література

1. Митна енциклопедія: У двох томах. Т.1/: Редкол. І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2013. – 472 с.
2. Стефаненко М.М. Методологічні заходи удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємства / М. М. Стефаненко // Економіка, фінанси, право. – 2012. – №8. – С. 3-5.
3. Дианова В.Ю., Макрусев В.В. Маркетинг в сфері таможених послуг: Учебник. – М.: РИО РТА, 2010. – 292 с.
4. Курок О.О. Складові елементи управління ЗЕД підприємств в системі митно-тарифного регулювання / О. О. Курок // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №6. Т. 2. – С. 111-114.
5. Работа. Материал из Википедии – свободной энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
6. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.

7. Прус Л.Р. Митна логістика суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності як економічна категорія / Л. Р. Прус // Сталій розвиток економіки. – 2012. – № 4 (14). – С. 283-286.

References

1. Mitna enciklopedija: U dvoh tomah. T.1/: Redkol.: ... I.G. Berezhnjuk (vidp. red.) ta in. – Hmel'nic'kij: PP Mel'nik A.A., 2013. – 472 s.

2. Stefanenko M.M. Metodologichni zahodi udoskonalennja organizacii zovnishn'oekonomichnoi dijial'nosti na pidpriemstva / M. M. Stefanenko // Ekonomika, finans, pravo. – 2012. – №8. – S. 3-5.

3. Dianova V.Ju., Makrusev V.V. Marketing v sfere tamozhennyh uslug: Uchebnik. –M.: RIO RTA, 2010. – 292 s.

4. Kurok O.O. Skladovi elementi upravlinnja ZED pidpriemstv v sistemi mitno-tarifnogo reguljuvannja / O. O. Kurok // Visnik Hmel'nic'kogo nacional'nogo universitetu. – 2010. – №6. T. 2. – S. 111-114.

5. Rabota. Material iz Vikipedii – svobodnoj jenciklopedii [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

6. Nepochatenko O.O. Finansi pidpriemstv. Navch. posib. – K.: Centr uchbovoi literaturi, 2011. – 328 s.

7. Prus L.R. Mitna logistika sub'єkta zovnishn'oekonomichnoi dijial'nosti jak ekonomichna kategorija / L. R. Prus // Stalij розвиток економіки. – 2012. – № 4 (14). – S. 283-286.

Гречишкіна Е.А., Козлова А.А.

Теоретические аспекты организации таможенной работы на предприятиях

В статье определено, что таможенная работа предприятия - это система мероприятий по организации рациональных отношений предприятия с таможенными органами, зарубежными контрагентами и другими институтами государства. Обоснована необходимость совершенствования организационной структуры предприятий ВЭД путем создания структурного подразделения (отдела таможенной работы), который бы занимался решением проблем, связанных с таможенным оформлением, обеспечением таможенной безопасности и высокого качества управления внешнеэкономической деятельностью предприятия.

Ключевые слова: предприятие, внешнеэкономическая деятельность, таможенная деятельность, таможенная работа, организация.

Grechyshkina O., Kozlova G.

Theoretical aspects of organization of customs work at enterprises

The article stipulates that the custom work in an enterprise – is a system measures of rational relations of company with custom bodies, counterparties and other state institutions. A necessity for improvement was substantiated the organizational structure of FEA enterprises by means of creation the structural subsection, which is working under solving problems connected with customs registration, providing customs security and high quality of foreign economic activity's management. In big enterprises it can be a customs department, which is functionally subordinating by FEA head department of enterprise. In little and medium enterprises is enough to have a custom's specialist working as a part of the FEA department. Functions of custom work in an enterprise department are: stimulating, communicative, organizational, control and risky .

Keywords: enterprise, foreign economic activity, custom work, organization.

Рецензент: Бурбело О. А. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Економічна безпека» Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка, м. Суми, Україна.

Reviewer: Burbelo A. – Professor, Ph.D. of Economics, Professor, Head of Economic security Department E. Didorenko Lugansk State University of Internal Affairs, Sumy, Ukraine.

e-mail: ekonom-bezpeka@meta.ua

Стаття подана
18.11.2014 р.